בס"ד

שאנן

ע"ש ד"ר י. בן נון ז"ל

המכללה האקדמית הדתית לחינוך

קרית שמואל - חיפה

עלון סגל ההוראה

תשע"ט | סמסטר ב'

עריכה

טלי פריד, ניצה דורי

גרפיקה ועיצוב

צליל פרנקו

הוצאה לאור

כתובת המכללה: רח' הים התיכון 7, קרית שמואל, חיפה 2640007

מען למכתבים: ת.ד. 906, קרית שמואל, חיפה, 3100801

טלפון: 04-8780000, פקס: 04-8714445

Email: shaanan@shaanan.org

תוכן העניינים

דבר נשיא המכללה
האוזן השלישית/ פרופי יחיאל פריש..... 5

דבר תורה
"מכוער"/ ד"ר יאיר ברקאי..... 7

מבט אל המסלול
זיכרון והנצחת השואה/ ד"ר עדה גבל..... 14
סיורים לימודיים בגני הילדים - שנתון ב'/ מד"פית עליזה בן שושן..... 15
גני קרית שמואל בחגיגת יום העצמאות במכללה/ ד"ר אורנה שניידר..... 17
אירוע סוף שנה של המסלול לחינוך מיוחד - האקדמיה בשדה החינוך המיוחד/ ד"ר זהבה ביגמן..... 20

שיתוף בעשייה ובשיח חינוכי פדגוגי
מיזם "מדור לדור"/ זוהר גדסי..... 23
המנחה ומונחה - על אותה חוויה בשני קולות/ דקלה טזזו ופרופי טליה הורוביץ..... 26
סטודנטיות במסלול היסודי מעשירות את השפה/ חנה יורב..... 28

סיורים, כנסים, טקסים
ביכורי מחקר חינוך מיוחד/ ד"ר אורלי קריספל..... 30
טקס סיום לימודי תואר שני/ ד"ר אסתי טובלי..... 32

רגעים של נחת 34

מכתב פרידה
מכתב פרידה מהמכללה/ ד"ר רותי (לביאל) עמית..... 38

מפרי עטנו
'מדי'/ לאה נצרתי..... 40
געגועים לתלתלי הברזל/ הרב אורי מרטון..... 41
גננת לחיים/ עליזה בן שושן..... 43

עלי ספר 45

דבר אגודת הסטודנטים 47

מילת סיום 49

דבר נשיא המכללה

האוזן השלישית/ פרופ' יחיאל פריש

צוות יקר,

את הפסוק "לא טוב היות האדם לבדו", אני מפרש לא פעם כ"לא טוב היותך לבד בתפקיד".
רבי יהודה הלוי בספר "הכוזרי" מדגיש שבכל הדתות יש התגלות לאדם בודד ולכן האדם הבודד, אם חווה התגלות, הוא מורם מעם. אצלנו ההתגלות היתה לעם שלם ולכן כל אחד ואחת מבני העם מחויבים למלא את תפקידם. אין אצלנו אפיפיור או נזירים, נטולי משפחה. אין אצלנו מורמים מעם. כולם שותפים. העם היהודי מקדש את החיים לצד המחויבות הדתית ולכל אחד חלק בבנייה הרוחנית, הדתית, החינוכית והתרבותית של העם. אפילו נביא הנביאים שלנו, איש הא-לוהים, משה, היה איש משפחה והמשפחה חיברה בינו לבין הארץ. זו הסיבה שציפורה ובניה הגיעו אליו למדבר ולא נתנו לו להתבודד יתר על המידה עם עולמות שמימיים גבוהים (וכמובן, גם העם הזכיר לו מידי יום, בדרכו, את היותו מנהיג ארצי לא פחות ממנהיג רוחני).

צוות יקר, אני חש חובה עם סיום שנת הלימודים תשע"ט להודות לכל אחד ואחת מכם באופן אישי על השותפות המלאה ועל האמון בצדקת הדרך אותה אני מוביל. דרך שבשום פנים ואופן לא הייתי יכול לעשות אותה לבדי. אני מקווה שגם אני נתתי לכם תחושה שאינכם לבדכם, כפי שאתם הענקתם לי תחושה זו. וכיצד ידענו להפיג את הבדידות המקצועית שלנו, אתם לי ואני לכם? ישנן כמה תשובות לדבר. אבל אני בוחר בתשובתו של הרב קוק.
ב"שיר מרובע" שכתב, מסביר הרב קוק שיש ארבעה סוגי אנשים:
יש אדם שיש לו רק אוזן אחת - להקשיב רק לדבר אחד בלבד, לאידיאל. זהו האדם הפנאט. ויש אדם שמקשיב רק לקול פנימי שלו, ליצריו, לרצונותיו. זהו האדם האגואיסט. ויש אדם שיש לו אוזן המקשיבה רק לצרכי החברה ורק צרכיה הם בראש מעיניו. זהו האדם הקומוניסט. ויש אדם שמקשיב רק לשניים מבין השלושה. למשל: לאידיאל ולעצמו אבל לא לצרכי החברה. ויש המקשיב לצרכי עצמו ולחברה, אבל לא לאידיאל.

לכן, צריכה להיות לנו אוזן שלישית, המשלבת הקשבה לכל הצרכים ביחד. וזה האדם השלם. נראה לי שלכולנו היתה האוזן השלישית וכך עבדנו בשיתוף פעולה ולא בבדידות מזהרת. יהי רצון שנזכה לדעת להמשיך לשלב בין כל סוגי הקשב ולהיות אנשים שלמים, אנשים היודעים לעבוד בשיתוף ולא בבדידות, תוך העברת לפיד החינוך לדור הבא.

אוהבכם ומוקירכם,

יחיאל.

דבר תורה

הסיפור המיניאטורי ודרכי הוראתו:

"מבוער"/ ד"ר יאיר ברקאי

1. מעשה ברבי שמעון בן אלעזר שבא ממגדל גדר, מבית רבן, והיה רוכב על החמור ומטייל על שפת הים, והיה שמח שמחה גדולה שלמד תורה הרבה.
2. נזדמן לו אדם אחד שהיה מכוער ביותר
3. אמר לו: שלום עליך רבי
4. לא החזיר לו.
5. אמר לו: ריקא שמא כל בני עירך מכוערין כמותך.
6. אמר לו: לך אמור לאומן שעשאני "כמה מכוער כלי זה שעשיתו!"
7. כיוון שידע בעצמו שחטא ירד מן החמור ונשתטח לפניו
8. ואמר לו: נעניתי לך, מחול לי.
9. אמר לו: איני מוחל לך עד שתלך ותאמר לאומן שעשאני "כמה מכוער כלי זה שעשיתו!"
10. היה מטייל אחריו כחצי מיל.
11. כיוון שהגיע לעירו יצאו אנשי עירו לקראתו
12. ואמרו לו: שלום עליך רבי
13. אמר להם: למי אתם קוראים רבי?
14. אמרו לו: לזה שמטייל אחריך.
15. אמר להם: אם זה רבי אל ירבו כמותו בישראל.
16. אמרו לו: חס ושלום! מה עשה לך?
17. אמר להם: כך וכך עשה לי.
18. אמרו לו: אף על פי כן מחול לו.
19. אמר להם: הריני מוחל לו ובלבד שלא יהא רגיל לעשות כן.
20. מיד נכנס רבי שמעון בן אלעזר לבית המדרש
21. ודרש: לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארז.

תלמוד בבלי, מסכת תענית, דף כ', עמוד א'

שמעון בן אלעזר שב מבית רבו לאחר שלמד תורה הרבה והוא שמח שמחה גדולה. זוהי שמחה המוכרת לכולנו, שמחתו של אדם אשר השיג הישג רוחני והוא מלא סיפוק. אך המספר מוסיף ומציין מספר פרטים חיצוניים. שמעון בן אלעזר אינו הולך ברגל אלא רוכב על חמור. עתותיו בידו. ומסביבו הנוף המרהיב של הכינרת. הוא "מטייל".

הסיפור נפתח בהתאמה שבין ההנאה הרוחנית וההנאה ה"גופנית", בין ההישג העצמי הפנימי לבין השלמות החיצונית, בין מעשה ידיו של האדם - הלימוד - לבין מעשה ידיו של הקב"ה - הטבע המרהיב.

מתוך אופן העיצוב של המספר מסתבר ששמחתו של שמעון נובעת מן השילוב, מן ההרמוניה שבין שני היסודות הללו, החיצוני והפנימי, וכאן מזמן לו המספר ניסיון הבא לבדוק אם אכן למד תורה הרבה. נזדמן לו אדם אחד שהיה "מכוער ביותר". בניגוד ליופי החיצוני הנה כיעור חיצוני, הנה פגם הפוגע בהרמוניה, באשליה שכל מעשי ידיו של הקב"ה תואמים את המוסכמות האסתטיות שלנו. שמעון מקדים לו שלום אך המכוער לא מחזיר לו שלום. התנהגותו של המכוער, לא רק הופעתו, יש בה פגם. שמעון הצליח להתגבר על הסלידה האסתטית אולם הפגיעה בכללי הנימוס והכבוד, הפגיעה במערכת יחסים הרמונית וזורמת, מנוגדת כל כך לתחושתו הקיומית העכשווית, שהוא יוצא מכליו ומטיח באדם שלפניו משפט חריף ביותר, מעליב ופוגע: "ריקאז!" הוא קורא לו, אדם שאין בו מדות טובות, אין בו דרך ארץ, אין בו תלמוד תורה, הוא שופט מהתנהגותו על מהותו כולה. לא עולה בדעתו לחקור מדוע אין האדם שלפניו משיב לו שלום. אולי הוא שרוי בדיכאון, אולי אינו מבין את שפתו, אולי הוא חירש...שמעון בן אלעזר מושפע מן המראה המכוער ומסיק על נפש "מכוערת". המשכו של המשפט מבהיר לנו שאכן זהו מהלך המחשבה של שמעון: "שמא כל בני עירך מכוערין כמותך". שמעון מטיח בו את עובדת כיעורו, והרי זה עלבון שפל ומגונה מאין כמוהו. אחת הסכנות הטמונות במצב השמחה האידילי היא הינתקות מתמונת העולם הריאלית. אדם המסומם על ידי שמחה כזו (אפילו כשזו שמחה של לימוד תורה) מאבד את השליטה בעצמו כשמחזירים אותו בפתאומיות אל המציאות.

נשים לב לאופן העיצוב של המשפט. בחירת המלים של המספר נובעת ישירות מן התמה של הסיפור. שמעון בן אלעזר מדבר פתאום במשחקי מלים ב"בני עירך מכוערין כמותך" בולטת החריזה של ך - ך (קמוצות) והשימוש החוזר באותם צלילים נ, י, ר, כ, ע, ואנו מתפתים לחשוב שהעלבון חסר ההיגיון השלוח לבני העיר נובע מרצונו של המדבר ליצור משפט יפה, אסתטי, שהצליל החיצוני של המלים קובע ולא התוכן. בניסוח אחר, השקר והחטא הטמונים במשפט הולבשו בעטיפה חיצונית "אסתטית", "מתייפייפת".

אופן הניסוח של המשפט מעמיד אותנו ביתר חריפות על מידת היסחפותו של שמעון אחר חווייתו. תשובתו של המכוער מדהימה את שמעון ומפכחת אותו. כשאומרים לאדם שגופו מכוער, ודאי וודאי שחוטאים בחטא החמור של הלבנת פנים אשר כמוה כרצח. אולם ברגע זה יש להניח שטיעון זה לא יפעל על שמעון בעוצמה רבה, ועל כן מציב אותו האדם בפני בוראו: כשאומרים על גופו של אדם שהוא מכוער לא מעליבים את האדם אלא את בוראו על שנכשל במעשי ידיו, על שעשה עוול לאחד מברואיו. שמעון בן אלעזר לומד עתה תורה ב"דרך הקשה".

נדייק באמירתו של האדם המכוער. הוא קורא לעצמו "כלי" ובכך ממשש את המטאפורה השחוקה שבמלה "ריקא". שמעון אמר לו שהוא כלי ריק מתוכן, ובנוסף - מכוער, כלומר, דבר שאין בו ערך מכל צד שהוא. המכוער אינו טוען כנגדו 'מנין לך שאני ריק', אלא מתמקד בעלבון לצורתו החיצונית, ל"כלי". ייתכן שכך הוא משיג את התשובה החזקה יותר לאמירתו של שמעון ויתכן שהמשפט משקף את תודעתו העסוקה במראהו החיצוני.

מכל מקום, האדם המכוער מנסח כאן מחדש את הכלל המוסרי הגדול, שהערכתנו לאדם צריכה לנבוע רק מאותם דברים שהוא אחראי להם, שהוא עושה אותם בבחירתו, ולא מן הנתונים אתם נולד (יופיו, תבונתו וכו')

שמעון בן אלעזר קולט את המסר: "ידע בעצמו שחטא". הוא מבטא את תחושתו באמצעות תנועה: "ירד מן החמור", "נשתטח"; ובדיבור: "מחול לי". אך האדם המכוער אינו מוכן למחול לו, ומנצל את מעמדו החדש. דומה שהמספר אינו אוהד את תשובתו משום שהפעם כשהוא חוזר על המשפט "לך אמור לאומן" אין זה נשמע ככלל מוסרי אלא כניצול של המשפט מתוך רצון לנגח: הוא תולה את המחילה בתנאי בלתי אפשרי. שמעון מבקש ממנו מחילה, שהרי פגע ביחסים שבין אדם לחברו, אך המכוער מתעלם מכך. הפעם דבריו נראים לנו כמשחק מלים ולא כטענה מהותית. שוב חוזרת דמות על צלילי מלים ומשבשת את תוכנן.

שמעון והמכוער ניצבים זה לעומת זה על שפת הכינרת בלי קהל. שמעון יכול להסתפק בבקשת המחילה מן המכוער ולהסתלק משם בלי לראותו יותר לעולם. הוא את שלו עשה. הסיפור היה יכול להסתיים בנקודה זו. אולם ההלכה מחייבת לבקש מחילה "עד שירצה אותו" ולא להסתפק בבקשת מחילה כדי לצאת ידי חובה. העבירות נעשות לעיניו של הקב"ה גם אם אין עדים בשר ודם. בניסוח אחר, המעשה הרע הוא רע כשלעצמו ולא משום שיש לו עדים.

כדי לצאת מן המבוי הסתום בונה המספר את המשך העלילה כך שהמתחים ילכו ויחריפו וכל דמות תוכל למצות את דרכה. המחצית השנייה של הסיפור בנויה במקביל למחצית הראשונה, מעין מידה כנגד מידה. נציג זאת בצורה גרפית:

1. רבי שמעון בן אלעזר בא ממגדל גדר מבית רבו.	
2. היה רוכב על חמור ומטייל על שפת הים והיה שמח שמחה גדולה שלמד תורה הרבה.	2. היה מטייל אחריו כחצי מיל.
3. נזדמן לו אדם אחד מכוער ביותר	3. כיוון שהגיע לעירו יצאו אנשי עירו לקראתו
4. אמר לו: שלום עליך רבי	4. אמרו לו: שלום עליך רבי
5. לא החזיר לו	5. אמר להם: למי אתם קוראים רבי אמרו לו: לזה שמטייל אחריך
6. אמר לו: ריקא שמא כל בני עירך מכוערין כמותך	6. אמר להם: אם זה רבי אל ירבו כמותו בישראל.
7. אמר לו: לך אמור לאומן שעשאני כמהמכוער כלי זה שעשית	7. אמרו לו: חס ושלום מה עשה לך אמר להם: כך וכך עשה לי
8. כיוון שידע בעצמו שחטא ירד מן החמור ונשתטח לפניו. אמר לו: נעניתי לך מחול לי.	8. אמרו לו: אף על פי כן מחול לו
9. אמר לו: איני מוחל לך עד שתלך ותאמר לאומן שעשאני כמה מכוער כלי זה שעשית	9. אמר להם: הריני מוחל לו ובלבד שלא יהא רגיל לעשות כן
10. מיד נכנס רבי שמעון בן אלעזר לבית המדרש ודרש: לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארז.	

שמעון בן אלעזר מחליט לא להתייאש מן המכוער והוא ממשיך ומהלך אחריו כדי להשיג את מחילתו. הפעם משתמש המספר במשחק מלים, ואת ההליכה בעקבותיו של המכוער (כשהוא לא על החמור אלא מוביל אותו) הוא מכנה "מטייל". זהו "טיול" אירוני, העומד בניגוד לטיול הראשון של שמעון. לעומת הטיול שיש בו חטא - טיול שהוא כפרה על החטא, לעומת השמחה - עצב וכו' המספר מנצל את מובנה הנדיר של המלה לטייל: ללכת בצורה לא נוחה, בקצב לא טבעי (ראה, למשל, מסכת שבת, דף ס"ו, עמוד א').

לאחר הליכה ארוכה זו, שיש בה "מירוק עוונות", מצייר המספר תמונת פגישה נוספת, המקבילה לפגישה הראשונה - אך התפקידים מתחלפים: בני העיר פונים אל שמעון בן אלעזר ב"שלום עליך רבי". הפעם הוא שותק, והוא סופג את העלבון "רבי אל ירבו כמותו" (העומד מול "בני עירך מכוערין כמותך"). גם עלבון זה, היוצא מפיה של אחת הדמויות, בנוי כמשחק מלים, צליל "מתייפייף", העוטה כוונה "מכוערת".

נשים לב שהמלה "מטייל" חוזרת כאן פעם נוספת, והפעם היא מייצגת את נקודת מבטן של הדמויות: של אנשי העיר. האם הם חושבים שר' שמעון אכן מטייל או שמא הם קולטים את הליכתו המשונה? המכוער ממשיך וחוזר על טענה דומה לזו שהשמיע בחלק הקודם: עשו לו דבר רע, פגעו בו. נדייק " כך וכך עשה לי". אין הוא מספר על תגובתו שלו אלא על התנהגותו המחפירה של שמעון. מנקודת מבטם של בני העיר אכן אירע כאן מעשה מדהים. המכוער מצליח להחזיר לשמעון עלבון חמור פי כמה מן העלבון שזה שלח בו, שהרי המכוער מלבין את פניו בציבור ופוגע במעמדו כרב. שמעון בן אלעזר יכול היה לספר את הסיפור המלא אולם הוא מעדיף לשתוק ולשאת את עלבונו. הוא נוהג כבעל-תשובה טיפוסי, המנסה למרק את חטאו בייסורים. שהרי ודאי ששמעון סובל קשות מן המעמד המשפיל. שתיקתו, בניגוד לשתיקתו של המכוער, אינה פוגעת באדם לבד מעצמו והיא חלק מתהליך התשובה שלו.

מחילתו של האדם המכוער דומה להפליא לאי מחילתו בתחילת הסיפור: "ובלבד שלא יהא רגיל" זוהי מחילה לא שלמה עם עוקץ עלבון וזלזול, שמצורף לה תנאי בלתי אפשרי (כביכול) לדמותו החוטאת של שמעון שמצייר המכוער. שמעון בן אלעזר אשר התחיל את הסיפור ב"בית רבו" חוזר ונכנס לבית המדרש, סוגר מעגל. יציאתו מן העולם הסגור לימדה אותו משהו. הוא רוצה להוציא ממנה מסקנה. אולם בעולם השקר שבחוץ קשה לו ליצור את ההזדמנות לומר אותה ועל-כן מקומה בבית המדרש. "לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארז" - מנקודת מבטם של בני העיר רבם חוזר בו מטעותו. על-פי סיפורו של האדם המכוער שמעון היה קשה כארז והמכוער מוחל וסולח, רך כקנה. הארז מסמל תוקפנות, והקנה - הליכה לקראת הזולת.

אולם אנו יודעים שלאמיתו של דבר היה המכוער קשה כארז, עקשן, קשה להתרצות. ודווקא שמעון הוכיח ענוותנות, כופף את עצמו, השתטח על האדמה וכו'. זוהי משמעות ששמעון יכול לחלוק אותה עם הקב"ה אך לא עם הקהל, משמעות שהוא שולח לכיוונו של המכוער אך אף אחד לבד מן המכוער לא יבחין בכך. הוא, בעצם, ממשיך ושותק כדי שלא להעליב פעם נוספת את המכוער, כדי למרק את עוונו.

נדייק בניסוח המשל, ונגלה בו המשך לתמה של הסיפור. שמעון נוטל את הארז, עץ שבכל הופעותיו בתנ"ך הוא בעל משמעות חיובית, ומקנה לו משמעות שלילית. מגלה שגם ביפה יש תכונה מכוערת. הוא נוטל את הקנה, שבכל הופעותיו בתנ"ך הוא בעל משמעות שלילית - ומראה שב"מכוער" טמונה תכונה חיובית. בניסוח אחר, רצוי שהאדם יהיה "רך" אפילו אם ייראה כ"קנה", רצוי שהאדם לא יהיה "קשה" אפילו כשהוא צריך לוותר על תדמית של "ארז". שמעון לומד שאין ללכת שולל אחרי התדמית החיצונית, שהרי לכל אורך הסיפור היא מתגלה כשגויה. השמחה על ההצלחה בלימוד תורה מכסה על אטימות לב, הכיעור על ריקות, זה שנראה רך הוא בעצם קשה ולהפך, היפה אינו דווקא הנכון וכו'.

בסופו של דבר בני העיר מבינים ששמעון קורא לעצמו ארז ולמכוער קנה. זה שלילי וזה חיובי. אנו מבינים שרבי שמעון הוא הקנה, והמכוער - ארז, אלא שזה חיובי וזה שלילי. המשפט מסכם וממשיך את התמה המרכזית של הסיפור כולו, הדנה ביחסים שבין הנראה כלפי חוץ לבין המהות הפנימית. יש שהם מקבילים ויש שהם שונים. המשפט המסיים מביא לשיא את הבלבול שבין הנראה לבין הפנימיות. מה שנראה שלילי הוא חיובי, ומה שנראה חיובי הוא שלילי. רק רבי שמעון, מרגע שדבק בתיקון היחסים המהותיים בין בני אדם, אינו זקוק לתדמית מחניפה.

דרכי הוראה:

* הסיפור בנוי במתכונת של "ניסיון" או "מצבי מבחן" לרבי שמעון. בקשת המחילה הראשונה מן המכוער היא ספונטנית ונובעת מן ההלם הראשון. רבי שמעון נבחן בכך שהוא ממשיך והולך אחרי המכוער לאורך זמן. יש לו זמן להרהר, להתחרט, אולם הוא דבק בדרכו.

שיאו של הניסיון הוא בפגישה עם אנשי העיר, הוא נבחן במעמד פומבי. הוא עומד במצב בו, לכאורה, הוא יכול להסביר מה קרה ולפגוע במכוער באופן חוקי. אם לא ידבר, יספוג עלבון קשה. אנו מגלים שהחרטה של רבי שמעון היא אמתית ועמוקה.

- נסה לכתוב סיפור בו כנות התגובה של אחת הדמויות מתגלה במצבי מבחן שונים. איזה היבט מתגלה בכל מצב?
- תאר מספר "מצבי מבחן" מתוך סיפורים או סרטים המוכרים גם לשאר התלמידים..
- אדם עומד בניסיון גם כשאין קהל המתבונן בו. אדם עומד בניסיון על אף הפומביות. מה מתגלה בכל מצב? מה השוני בין המצבים?

- תאר מספר מצבים בהם קל לנו "לגלוש" לעלבון, להלבנת פניו של חבר. הסבר אילו אלמנטים במצב שתיארת מזמינים את קלות הדעת, את חוסר הרגישות לזולת.

אפשר להעלות לדיון נושא עקרוני אשר אמנם אינו עניינו המרכזי של סיפורנו אך עולה בו. כיצד נבנית הערכתנו לאישיותו של אדם, מה צריך למלא תפקיד נכבד יותר: הנתונים עמם נולד (חוסן, יופי, אינטליגנציה...) או שמא האופן בו השתמש בנתונים אלה (בזבז, ניצל, השחית; לטובה, לרעה...) הערכתנו לפרח או לנוף נובעת מתוך השתאותנו מצורתם, מצבעיהם וכו', שניתנו להם מטבע ברייתם, אולם האדם אינו צומח או דומם ואישיותו ניכרת במעשי הבחירה שלו, באחריות שהוא נוטל. מובן שמדובר כאן על מודל תיאורטי של שיפוט, שכן קשה מאד במציאות להבחין בין ה"נתונים" לבין ה"הישגים". מובן שאין לנטרל את התייחסותנו לנתוני האישיות, אולם יש בדיון זה הדגשה על כיוון מסוים של הערכה, על דגש מסוים ביחסים שבין אדם לחברו.

בקש מן התלמידים ליצור ו/או לאסוף מצבים בהם משפט אמתי מנוצל לצרכים דמגוגיים, לצרכים של סחיטה רגשית.

- בקש מהם ליצור ו/או לאסוף משפטים המשתמשים במשחקי צליל. מהן המטרות השונות שלשמן הזדקקו מחברי המשפטים למשחקי המלים.

אמצעי מרכזי בידו של מספר הסיפורים המיניאטוריים שלפנינו הוא ה"פגישה". כמעט בכל הסיפורים ממלאה הפגישה באדם אחר את ההזדמנות לחשוף את המסתתר מתחת לתדמית. הפגישה משנה את השגרה, את מהלך האירועים, את זווית הראיה וכו'!

- נסו לעמוד על הסוגים והתפקודים השונים של הפגישה בסיפורים המיניאטוריים שלמדתם.
- נסו לעשות זאת בסיפורים אחרים שלמדתם.
- עמדו על הדומה והשווה בין תפקודיה של הפגישה בתבנית המיניאטורית לבין תפקודיה בתבנית של סיפור קצר (או נובלה).

מבט אל המעלה

זיכרון והנצחת השואה/ ד"ר עדה גבל

במהלך שנות ההכשרה במכללה עוברות הסטודנטיות השתלמות אחת בכל שנה בנוגע להתמודדות עם יום הזיכרון לשואה ולגבורה בפרט, והנצחת השואה בכלל. בשנים האחרונות בנינו, אני וצוות המדריכות וראשות המסלולים, תכנית רב שנתית הדרגתית: בשנה א' הסטודנטיות נוסעות לביקור ביד ושם ליום עיון היסטורי בדגש על התמודדות עם חיים יהודיים בשואה ושאלות של ערכים ואמונה. בשנה ב' יום העיון משלב סדנאות פדגוגיות לצד ביקור במוזיאון ההיסטורי של מכון משואה בנתניה. בשנה ג' מדריכות מיד ושם מגיעות אלינו למכללה ליום עיון פדגוגי ולסדנאות מעשיות. לאחר היום הזה אנו מצפים מהסטודנטיות להשתלב בפעילויות זיכרון והנצחה במוסדות החינוך בהן הן מתנסות. ציפיה זו לא תמיד מתממשת ותלויה מאוד בשיתוף הפעולה עם המורות והגננות המאמנות, ובפניות של הסטודנטיות שלנו בתקופה זו של השנה לפנות זמן בהתנסות ליחידה בנושא זה.

השנה הצעתי בסיום יום העיון של שנה ג' לסטודנטיות שבהדרכתי בחוג להיסטוריה לקחת על עצמן פרויקט באולפנית בטבריה בה יש קבוצה משמעותית של סטודנטיות המתנסות בהוראה במסגרת "אקדמיה-כיתה". הבנות פנו לרכזת שלהן באולפנית והציעו לקחת שכבה אחת בחטיבת הביניים וללוות אותן ביחידות הוראה מותאמות ביום השואה. התוצאה היתה מרגשת ביותר.
הסטודנטיות הכינו יחידות תוכן מגוונות ביותר, חלקן אפילו יותר מיחידה אחת, לקחו אחריות לכסות את כל שיכבה ט', כולל כיתת החינוך המיוחד, וכולל סטודנטית שבשל אילוצי מערכת לימדה כמעט כל היום ברצף. כל הסטודנטיות הכינו יחידות עם מסרים אמוניים ואופטימיים, תוך שהן מתמקדות בחיים היהודיים לפני ובתוך השואה. התמודדו עם המונח גבורה והאופן שהוא מתקבל בחברה הישראלית נוכח היום המיוחד הזה ועוד.

ההכרות המוקדמת והעמוקה של הבנות עם אופיין של התלמידות בשל ההתנסות האינטנסיבית שהן עוברות הוכיחה את עצמה ביום זה. הן ניגשו את הנושא מתוך שיקול דעת פדגוגי, ערכי ואמוני והתאימו את התכנים לתלמידות באופן מיטבי. גם התלמידות חשו שצוות האולפנא הוא זה שנותן מענה ליום השואה, ולא כח עזר מבחוץ, מאחר וכולן מכירות את הסטודנטיות שנמצאות באולפנית כל השנה.

כמדריכה שמלווה אותן כבר שלוש שנים, הן בימי העיון, הן בקורסים פדגוגיים בהוראת היסטוריה והן בקורס מבוא לשואה היתה לי נחת רוח גדולה ללוות אותן ביום הזה: ניכר היטב שהסטודנטיות עשו מאמץ להתאים את התכנים לגיל ולמקום של התלמידות, הידע המבוסס שאיתו הגיעו לשיעור, המסרים המורכבים (ולא בהכרח בנאליים), העושר של החומרים (תמונות, עדויות, ציורים, סרטונים, שאלות ותשובות הלכתיות - אלו רק חלק מהתכנים שהגיעו לכיתות ביום העיון), ויותר מהכל החוויה הקבוצתית שהן יצרו בה הן לקחו אחריות משותפת על פרויקט והובילו את היום המורכב הזה באולפנית - היו עבורי כמדריכה חוויה יוצרת דופן.

סיורים לימודיים בגני הילדים שנתון ב' גיל הרך/

מד"פית עליזה בן שושן

מערכת החינוך עוברת שינויים פדגוגיים שמטרתם להכין את הדור הצעיר, דור האלפא, להיות לומדים עצמאיים במאה ה21. הגן העתידי מעוגן בארבע בסיסים שמהווים אדן לעשייה החינוכית בגן: ביטוי אישי, יזמות ויצרנות, מרחבי חיים וקהילתיות.
השנה בחרתי לארגן לסטודנטיות שנה ב' גיל הרך שני ביקורים בגנים המובילים גישה חדשנית זו. אני רואה חשיבות רבה ביצירת הלימה בין ההכשרה של הסטודנטיות במכללה לבין התמורות שחלות בשטח, בגנים. מצאתי שלסיורים הללו ישנו משקל רב בחשיפה ובביסוס תפיסות למידה עדכניות.
בגן שלדג נפגשנו עם גננת ותיקה ששנים ארוכות פעלה על פי הגישה המסורתית שבה הגננת היא היוזמת והמובילה. לפני שנתיים נחשפה לתפיסה ששמה את הילד במרכז ומאפשרת לו לבחור את סביבת הלמידה שלו ולהיות לומד אקטיבי ויוזם. הגננת שיתפה כיצד השינוי שעברה השפיע עליה ועל צוות הגן כולו והורי הילדים. הילדים בגן הזה שותפים פעילים בתכנון הלמידה, במשחקים, הבעה בחומרים ותהליכי חקר שאותם הם בוחרים ויחד מתכננים. גם ההורים מעורבים בתהליכי חקר של ציפורים בעקבות שם הגן, בחרו הילדים להכיר ציפורים נוספות. במהלך כל השנה לומדים בגן בדרכי חקר מגוונות על ציפור שונה. להורים יש חלק משמעותי בלמידה הורה מגיע לגן ועורך תהליך חקר עם הילדים. ראינו הלכה למעשה כיצד באים לידי ביטוי עוגני הגן העתידי ובפרט הזדמנויות ליזמות, ביטוי אישי וקהילתיות.
בגן איילת השחר מרגש היה להיחשף לתהליך למידה עמוק סביב פיוטים. הגננת בגן הזה החלה לפני מספר שנים את דרכה בעולם הפיוט באמצעות מיזם הפיוט של מסלול גיל הרך במכללת שאנן. מרגש לראות כיצד הניצוץ שהצתנו בער ללפיד גדול והיום היא מתרחבת ומשתתפת בהשתלמויות לגננות מטעם המשרד במרכזי פסג"ה. הילדים נחשפים למילות הפיוט, לתרבות ולמאפייני מולדתו של הפייטן, תזמור ומושגים מוסיקליים.

לסיורים משמעות גדולה עבור הסטודנטיות להלן תובנות, מפי הסטודנטיות:

- **מורן פינטו-** "לאחר הסיור הפורה שהיה לנו בשני גנים בנהריה אני לוקחת איתי מספר דברים. הראשון הוא שאין גבולות ליצירתיות הן של הילדים שממלאים את התכנים של עצמם בעולמות כה נפלאים והן שלנו הגננות. היום נוכחתי לראות גננת לאחר 20 שנות ותק שינתה את גישתה לדבר חדש ופורץ דרך שלא נראה כמוהו. דבר נוסף הוא חשיבות הילד במרכז והחשיבות להקשיב לו ומכך אפשר להגיע למקומות שכגננת לא בטוח שהייתי חושבת על כך. דבר אחרון, למרות שהיו עוד המון, הוא היציאה מנושא מרכזי הגן. נושא הפיוט או נושא הציפורים- לצאת מהם לכל תחומי הליבה. אוריינות, מתמטיקה, כישורי חיים ועוד. התרשמתי מהעצמאות המתאפשרת לילד, הוא מגלה על עצמו יכולות חדשים ומעצימים. הסיור היה מפרה מאד ונתן לי הרבה חומר למחשבה. תודה על ההזדמנות."
- **מוריה חדד-** "בסיור ראינו מהו גן חדשני ואילו עקרונות שאנו לומדים מופיעים בגנים, בשטח. הילד הוא זה שמוביל את הפעילות לפי הרמה והתחום עניין שלו. מה שנוגע בו. למרות שאני באה עם מערך שברצוני ללמד את הילדים עלי להיות רגישה וערנית לתשובותיהם ומשם להמשיך . דרך התשובות של הילדים להרחיב ולהעמיק איתם יחד את מה שמעניין אותם ומה שחשוב להם לדעת. לא מה שברצוני עכשיו להגיד כפי שתכננתי.

כך הילד מרחיב את אופקיו וידיעותיו ועם זאת הוא שותף מלא לאורך כל הפעילות."

- **הודיה אלמליח-** "ראיתי כיצד הילד במרכז העשייה בגן, בלוחות ביצירות ובקבלת החלטות. הצוות איפשר לכל ילד לבטא את עצמו ולפתח את היצירתיות הטמונה בו. הגן "מדבר" את שפת הילדים והעשייה שלהם. נראה שנעשתה מחשבה רבה בתכנון ארגון סביבת הגן על מנת למנוע עומס ושיהיה מטופח ומשמעותי. בנוסף, כמות הידע שמועבר לא מעסיקה אותנו אלא הדרך/ התהליך שזה העיקר. לראות לגלות איך הילד הגיע לדבר. כן ישנה פדגוגיה של הקשבה. הקשבה למה שמעניין את הילד שרלוונטי עבורו. הילד חוקר מעמיק בעקבות פדגוגית ההקשבה של הגננת. לקחתי משפט משמעותי מפי הגננת- "זה מתאפשר רק אם אתה מאפשר".
- **רעות שלזינגר-** "ראיתי גננות מעוררות השראה שמעיזות ופועלות אחרת ממה שאני רגילה לראות בגן שבו אני מתנסה. הסיור מאד משמעותי ונותן לי כוחות ורעיונות חדשים להמשך."

גני קריית שמואל בחגיגת יום העצמאות במכללה

חגיגה של זהות דתית ולאומית / ד"ר אורנה שניידר

בראש חודש אייר התכנסו 14 גני החמ"ד של קריית שמואל לחגוג יחדיו את יום העצמאות.
מרגש היה לחזות בבוגרות המסלול מגיעות עם ילדי הגן אותו הן מנהלות ובעיקר לראות את בוגרות המסלול מובילות את הטקס: שרה אדנני ארגנה את כל ההכנות לטקס והיית בקש ישיר עם המכללה לכל הסידורים הטכניים, ימית אבני ורעות טנגי' חיברו את מהלך הטקס ואף הנחו בחן רב ועוד גננות בוגרות המסלול שהגיעו עם ילדי הגן שלהן.

בטקס צפו סטודנטיות שנה ב' במסגרת הקורס "פנומנולוגיה של זהות גן החמ"ד". הטקס שימש לנו תרגול נפלא לאימון מיומנויות התצפית של הסטודנטיות ובעיקר סיפק לנו הזדמנות לבחון כיצד מבנות הגננות את הזהות הדתית של הגן, הנושא המרכזי של הקורס.

לאחר הטקס נהלנו בכיתה שיח סוציולוגי עם הסטודנטיות. הסטודנטיות היו מלאות התפעלות מהשזירה של פרקטיקות דתיות בפרקטיקות לאומיות מה שמאפיין את הציונות דתית. לדוגמה: מספר חיילים מביהס הטכני ערכו מצעד דגלים ועברו בטור ארוך בין ילדי הגנים הנרגשים כשהם אוחזם בידיהם את הדגל. מצעד החיילים הסתיים עם הקראת התפילה לשלום המדינה ובשירתה. דוגמה נוספת לשילוב של דתיות ולאומיות התרחשה לאחר השיר "לך אתן את הארץ הזאת" שהינו ציטוט הפסוק בו הקב"ה מבטיח את הארץ לאברהם, הקרינו סרטון בו צופים בדמותו של בן גוריון מכריז על הקמת מדינת היהודים. הטקס נבנה משילוב של שירי קודש המושתתים על המקורות היהודיים לצד שירי חול.
סוציולוג לומד לא רק ממלל אלא גם מהתבוננות בחפצים כמו הלבוש. כל ילדי הגנים והגננות לבשו חולצה עליה הודפס הפסוק "לך אתן את הארץ הזאת" ומתחתיו ציור של קבוצת ילדים אוחזים בדגל. הבחירה בפסוק מהתנך להיות מודפסת על החולצות, מסמלת את האידיאה הדתית שהוותה את הציר עליו נבנה כל מהלך הטקס.

"כמה היא תורת אמת
ותורת חיים גם יחד,
לזה צריכים אנו לטעום ולהטעים
טעמה של תורה מעומקה ויסודה,
וזה לא אפשר לחוש, להשיג
להרגיש, כי אם בארץ ישראל"

[אורות התורה, פרק יג]

בסיום הטקס,
מיהרו הסטודנטיות להעלות לאינסטגרם של המסלול פוסטים:

אירוע סוף שנה של המסלול חינוך מיוחד האקדמיה

בשדה החינוך המיוחד/ ד"ר זהבה ביגמן וסגל ההדרכה של המסלול

ביום ראשון, י"ג בסיון התשע"ט (16.6.2019), התקיים במכללת שאנן כנס "האקדמיה בשדה החינוך" של המסלול לחינוך מיוחד, לציון סיומה של שנת הלימודים האקדמית. בחלק הראשון, הציגו הסטודנטים והסטודנטיות הבוגרים את המחקרים שערכו בכיתות ההתנסות כמורים עמיתים. כל המחקרים נבעו משאלות שעלו בהוראה בכיתות חינוך מיוחד ועסקו בפיתוח דרכי הוראה ייחודיות, בזיקה לספרות האקדמית והמקצועית. לדוגמא: שימוש בתנועות ידיים בקרב תלמידים בתפקוד נמוך, לצורך הפנמת מושגים ומונחים; חשיבות שיתוף התלמידים בבחירת פעילויות למידה ובקביעת מטרות למידה אישיות. מחקרים רבים התמקדו בהתאמות של מודלים שונים להוראה בכיתה שיש בה שונות, כגון הוראה דיפרנציאלית ועיצוב אוניברסלי ללמידה.

בחלק השני, הציגו הסטודנטיות סיפורי הצלחה בהוראה אותם חוו במסגרת ההתנסות במרכז להוראה מתקנת במכללה. הציגו הסטודנטיות פוסטרים המשקפים את קשת המיומנויות בתחום השפה המדוברת והכתובה ובתחום המתמטיקה. המוקד בכל התצוגות היה פיתוח דרכים להוראה מותאמת, אשר גרמו לתלמידים לחבב את למידה, להפחית את החרדה ממנה ואף לגרום להם ליהנות מהעיסוק בו.

פרופסור יחיאל פריש, נשיא המכללה, בירך את הסטודנטיות והסטודנטים, וציין את החשיבות של שילוב מחקר אקדמי עם הוראה מיטבית. ד"ר זהבה ביגמן, ראש המסלול לחינוך מיוחד, הסבירה שכל מורה לחינוך מיוחד הוא חוקר. במחקרים של הסטודנטים הם רוכשים כלים לחשיבה מדעית, חקרנית, שישמשו אותם בשדה.

סטודנטיות בשנים א-ב שיתפו את הנוכחים בסיפורי הצלחה בהתנסות המעשית. הודיה שייך (שנה א') ושני פרץ (שנה ב') סיפרו כי בתום שנה שלמה של התנסות ולמידה הן מרגישות שהתפתחו כמורות. הן למדו לבנות שיעור ולהתאים את התוכן לאפיוני התלמידים, הדגישו את החשיבות בקשר שיצרו עם התלמידים שלימדו, כבסיס ללמידה. הן למדו כיצד לפנות אליהם, לתת את החיזוק ותשומת הלב לה הם זקוקים ולהעצימם.

הכנס הסתיים בהרצאה מפי משפחת קובר, הורים לילד עם תסמונת דאון שחלה בסרטן. ההורים סיפרו על ההתמודדות של המשפחה מול מערכות הטיפול השונות ועל תעצומות הנפש שהמשפחה צברה במהלך השנים. הסיפור מרחיב את ההסתכלות של המורים בחינוך מיוחד על התלמידים ומבליט שמאחורי כל תלמיד יש משפחה שהינה מרכיב חשוב בתהליך התפתחותו.

שיתוף בעשייה ובשיח פדיוני

מיזם "מדור לדור"/ זוהר גדסי

"מְזְקֵנִים אֶתְבּוֹנָן כִּי פִקּוּדֶיךָ נָצָרְתִּי" (תהלים פרק קיט)

הפרויקט "מדור לדור" הינו פרויקט ערכי- חינוכי הבונה גשר ערכי בין דורי, גשר המחזק את הקשר בין הסטודנטיות לבין הסבים והסבתות.
כולנו יודעים שלהיות סטודנטית זה לא פשוט בכלל, עומס של לימודים, עבודות ומבחנים. רוב הסטודנטיות במכללה שלנו עושות זאת יחד עם שידוכים, חתונה, ילד ראשון וע"מ. כל זה בהחלט מוסיף לעומס וללחץ האדיר.

בתחילת השנה שסיפרתי לסטודנטיות שלי על הפרויקט "מדור לדור" אני חייבת לציין שהתגובות היו חלוקות ורוב הבנות נלחצו והתלוננו : "קיבלנו עוד מטלה או משימה". מעטות הבנות שאמרו "זה חשוב מאוד". לאחר שיחה כנה ופתוחה הבנות הבינו את חשיבותו של הפרויקט והקולות היו כבר יותר מתונים, קולות של קבלה והבנה. הבנות אמרו: "זו הזדמנות בשבילי לפגוש את סבתא שלי" ו "סוף סוף אבקר אות סבא שלי, אקדיש לו זמן ואשמע את סיפור השושלת המשפחתית".

בשיעור האחרון של סמסטר א' ביקשתי מהבנות לשתף בסיפור קטן או חוויה שהייתה לה בעקבות הפרויקט "מדור לדור" הבנות הביאו סיפורים מרגשים ושמחו מאוד לקחת חלק בפרויקט המבורך. שיתפתי את הבנות שאני סועדת את סבתא של בעלי (אני גרה בצמידות אליה) סיפרתי להם שלמרות הלחץ והעומס שלי אני לא מוותרת על ביקור יום יומי אצל הסבתא. בחופשת סמסטר א' קיימתי ערב סטודנטיות בביתי והבנות ביקשו לפגוש את הסבתא, שמחתי והתרגשתי מאוד מהבקשה שלהן והזמנתי את סבתא להיות חלק מהתוכנית של הערב.
היה ערב מרגש ועוצמתי מאוד, הסטודנטיות התרגשו לשמוע את סבתא מספרת על עלייתה ארצה, החיים המורכבים והקשים בשנים הראשונות בארץ, הלידות של הילדים שלה ששלושה מתוך ארבעה נולדו חריגים, האמונה שלה בהם ורצונה העז לשלבם כרגיל במערכת החינוך הרבה לפני "חוק השילוב ". הסבתא התרגשה מאוד לשתף ולשמוע את הסטודנטיות מחזקות אותה ומעריכות ומוקירות את פעלה לאורך השנים.

מביאה כאן את ההודעה ששלחו לי הסטודנטיות לאחר המפגש.

לצוהר היקרה,

נכון שכדי להכין רפלקציה צריך קודם לעצב את המיפס.
אובן בשביל לשתף בחוויה צריך לכתוב כמה שיותר מהר מהרגס שפה קרה.

לכן אני יושבת עכשיו רגס לפני השינה וכותבת לך עס חוויה נפלאה
תודה לך אושה ייקרה שפתחת את ביתך ולבו פחות חשוב את לירך בפניו
השורחת אוותנו כיד המלך הכנת סלטים, מאפים, קישים וכמובן המון, המון קינוחים

פחת בשבתי תורה כמובן ולבו שכחת לשלב פעילות חוויתית שיתופית, לסיום בחקנו המון עס מקרים מופרים/ מצחיקים שקרו לנו בשן וכן לה עם הסבתאו היקרה שישבה אויתנו החל מההתחלה ועד הסוף היבו הייתה חלק בלתי נפרד, אני חושבת שבלסדיה היה משהו חסר, ובכלל החיבור המיוחד הלה שלאורך כל השנה היה עם דור הסבר כמעחיל סתיד הורגש לאורך כל המפגש, היה כל כך לשמוס את קורות חייה ומסירותה למען המשפחה ובכלל.

מוקירות ומעריכות הסטודנטיות שלך, שנה ג'

לפרויקט המבורך הזה היו עוד הרבה סיפורים מרגשים, מביאה כאן עוד סיפור קטן ונחמד של אחת הסטודנטיות:

"שמי רבקה ביין, סטודנטית שנה ג' לחינוך לגיל הרך .
אני מצרפת תמונה של סיר, את הסיר הזה קיבלתי מסבתו של כבוד סבתא שלי נפטרה .
הסיר הקטוט הזה מקבל משמעות רבה עבורי, אני מבשלת בו מאכלים שונים .אוומנם הסיר הזה לבן חבשתי ויוקרתי אובל המטבחים שיובאים בסיר הזה הרבה יותר מטובחים מכל בישול בכלי אחר.
כאשר אני מבשלת אני מרגישה שסבתא שלי נמצאת איתי וקרובה אליי, זה עושה לי טוב, זה עושה לסבתו שלי טוב, וכאשר אני רואה את סבתו שלי שמח, אני מאושרת!
תודה על הזכות לקחת חלק בפרויקט כה משמעותי! "

סיון רהב מאיר כתבה בעיתון של שבת על יהודית איש- הורוביץ, אשת חינוך בצפון לונדון שלפני כמה שנים הלכה עם ילדי הגן באחד החגים לבקר בבית אבות יהודי ונדהמה לראות את ההשפעה החיובית על שני הצדדים. "היה לי ברור שיש פה הרבה יותר מפעילות נחמדה לקראת החג, שאנחנו צריכים להמשיך לפעול יחד, כל יום". וכך בית האבות היהודי "נייטינגל" חבר לגן הילדים היהודי "תפוחים בדבש". יהודית מספרת שהם עדיין באמצע מחקרים, אבל כבר ניתן לראות כמה כישורי השפה של הילדים מתפתחים, כמה הרגישות גדולה, כמה הם מתייחסים אחרת למעגל החיים.
יהודית השתתפה ב"וועידה להתמודדות עם הזדקנות באסיה" שהתקיימה בסינגפור ובהרצאתה לרופאים אמרה שבמקום תרופות הם צריכים לרשום למטופלים המבוגרים שלהם "פעילות בין דורית". (מתוך הטור של סיון רהב מאיר, המוסף לשבת) ובנימה אישית כולי תקווה שיקומו גנים רבים כאלו בארץ שלנו.

הפרויקט המבורך הזה תרם רבות לסטודנטיות ולסבים ולסבתות, במפגשים המשותפים שני הצדדים יצאו נשכרים והרוויחו אחד את השני. אין ספק כי הסטודנטיות שהשתתפו בתכנית יגלו רגישות רבה לדור השלישי בעבודתן כגננות ואולי יפתחו את הגנים הראשונים בארץ בבתי אבות.

מנחה ומונחה: על אותה חוויה בשני קולות/

דקלה טזזו ופרופ׳ טליה הורוביץ

מנחה: פרופ׳ טליה הורוביץ, ראש התכנית לתואר שני בהוראת תנ״ך בראי הפרשנות היהודית לדורותיה
מונחה: דקלה טזזו

רושם עז השאירו עלי ד״ר יוסי זיו והרב ד״ר שרון שלום שהרצו בכנס שהוקדש במכללה ליהדות אתיופיה (כ״ב באייר השתא).
נזכרתי בחוויה שעברה עלי ועל הסטודנטים ׳שלי׳ בהקשר זה בשבוע שקדם לכנס.

מעשה שהיה כך היה.
במסגרת קורס סמינריוני תובעני, שעניינו בבחינת סוגיות משפחה מקראיות בראי פרשנות אינטגרטיבית, בחרה אחת הסטודנטיות בביאור סוגיית המקלל (ויקרא כד), שיותר משהיא חושפת, הרי היא מסתירה.
כל מה שידוע בוודאות מהכתובים הוא ייחוסו הפגום של המקלל, מעורבותו בריב, העובדה שקילל, שהובא בשל כך לפני הענו מכל אדם, אשר פנה לבורא עולם כדי שיורנו כיצד לפעול. זהו. כל השאר הוא פרי פרשנות. לא ברור באילו נסיבות נפגשו הוריו, מדוע קילל, האם בשל סיבות אידאולוגיות-אמוניות, פרגמטיות או חברתיות ועוד ועוד.

החפצים בהארה למדנית רבת פנים משלימת פערים, יקראו לנערה וישאלו את פיה. היא תורכם דעת בחפץ לב, אולם עיקר ענייני כאן אינו בכך, אלא רק בהצצה לפרק השלישי בעבודה, התובע השוואת הדיון המקראי המורכב ורב הפנים לתופעה דומה בתחום דעת אחר.
בין שאר פירושים שהובאו בשיעור, הזכירה הלומדת את הטיעון שהחלק הראשון של פרשת המקלל נכתב מנקודת מבטו של העם. סביר להניח, לפיה, כי הלכו רכיל וההזכרה המחומשת של ייחוסו (לעיל בפס׳ י׳-י״א) מעידה שזה מה שאמרו זה לזה: ״ההוא... קילל. לא פלא. למד מהגויים״. זו כמובן היסחפות, כי קללת השם היא משבעה דברים שנצטוו כל בני נח, ״אך זה מה שקורה״, כך אמרה, ״כשסטיגמות פועלות״.
סטיגמות, דעות קדומות, הנחות מוצא מופרכות.

במה בחרה לדון בפרק זה בעבודתה? **בשירו המוכר (מילים ולחן) של אהוד בנאי, "עבודה שחורה" (1987).**
הנה מילותיו:

"האחים כהי העור שבאים מאתיופיה
מביאים איתם מסורת מופלאה ועתיקה
הבנים האובדים, אחרי תלאות הדרך
מגלים לאט לאט את הארץ הרחוקה
הם שנים חלמו עליה, ועכשו זו המציאות
כשאומרים להם לטבול, לשטוף את התמימות.
ואני בעיניהם ראיתי איזה אור
ומי יידע אם אברהם לא היה שחור...

האחים כהי העור במרכז קליטה בטבריה
מנסים לקלוט ולהיקלט וזה לא קל
מאצל המדורה, מעבר להרי החושך
אל הרחוב המקומי, הדיגיטאלי, המבולבל.
הם שנים חלמו על בית ועכשיו זו המציאות
גם בבית זה קורה, נמשכת הגלות
ואני בעיניהם ראיתי איזה אור
ומי יידע אם אברהם לא היה שחור...

האחים כהי העור יחפים בצד הדרך
מוליכים את עלבונם ברגל אל העיר
הם עומדים מול הבניין,
הם עומדים מול לב של אבן.
מחכים שתיפתח הדלת מבפנים.
הם היו נאמנים,
כן, הם חיכו לה לבשורה
ועכשיו מה שנשאר זו עבודה שחורה."

מבינים מדוע התחברה כ"כ לסוגיה מקראית זו בכלל ולפרשנות הנזכרת בפרט?!
אם לא, קראו לה, לנערה (כבר אמא ב"ה...). שאלו את פיה. היא תורכם דעת בחפץ לב.
אגב בן בנו של אגב ולחלוטין בשוליים: עורה שחום משהו, וכן. היא מורה לספרות וחסידתה (כמוני)...

סטודנטיות במסלול היסודי 'מעשירות' את השפה/

חנה יורב

בשנים האחרונות זיהינו צורך בהעשרת השפה של הסטודנטיות במסלול היסודי.
בחרנו לקדם את הסטודנטיות על ידי למידה שמכוונת להעשרת השפה של תלמידים.
התחלנו בשנה א'. במסגרת שיעורי דידקטיקה ופיתוח שפה למדו הסטודנטיות על חשיבות אוצר המילים והשפעתו על הלמידה ועל דרכים לרכישת מילים וחיזוק השליטה בהן. בעקבות הלמידה תכננו הסטודנטיות מרכז למידה להעשרת שפה בנושא ירושלים בשילוב פעילות מגוונת, משחקים, קריאה וכתיבה.

הסטודנטיות הפעילו את מרכז הלמידה בכיתות ג' בית הספר אהרון הרא"ה בנים בקריית שמואל בהנחיית המדריכה הפדגוגית- יהודית פריש. התלמידים שיתפו פעולה, למדו והעשירו את אוצר המילים שלהם בצורה חווייתית ומהנה. הסטודנטיות ציינו שלמדו מן התהליך מילים חדשות, למדו כיצד ללמוד מילים והתנסו בהוראה חוויתית ומשמעותית לתלמידים.

סיורים, כנסים וטקסים

ביכורי מחקר חינוך מיוחד/ ד"ר אורלי קריספל

בימים ראשון ושני (יז'-יח' אדר ב') התקיים במכללת שאנן כנס ביכורי מחקר מס' 15 של המסלול לחינוך מיוחד. בכנס הציגו 5 מבוגרי ובוגרות המסלול, מחקרי פעולה שערכו בהתנסות המעשית במסגרות שונות של החינוך המיוחד במחוז חיפה והצפון. במחקרים, הם בחנו את תרומתן של תכניות הוראה ייחודיות ללמידה של התלמידים ובמקביל לגיבוש הזהות המקצועית שלהם כמורים.

את הסטודנטיות והסטודנטים הנחו ד"ר זהבה ביגמן ראש מסלול חנ"מ במכללה וד"ר רונן קספרסקי מדריך פדגוגי במסלול. נושאי המחקרים עסקו בסוגים שונים של למידה משמעותית כפי שהתרחשה בכיתות של תלמידים מאוכלוסיות שונות ובהתאמה לששת תפקודי לומד שהגדיר משרד החינוך. בין הנושאים: הלמידה בקבוצות בכיתת תלמידים עם הפרעות התנהגות, שילוב המשחק בלמידה של תלמידים עם מוגבלות שכלית, שימוש בסימולציה של משחק קבוצתי ובאייפד לקידום תקשורת בין תלמידים על הרצף האוטיסטי.
דיקנית תואר ראשון ד"ר אסתר כלפון בירכה את הסטודנטים והדגישה את חשיבותו של מחקר הפעולה כחלק מעבודת של המורה החוקר. ראש החוג לחינוך מיוחד ד"ר אורלי קריספל הגדירה את הכנס כנקודת שיא ללימודים במסלול בו מציגות הסטודנטיות את החיבור בין תאוריה למעשה ומוכיחות את הפיכתן מסטודנטיות, למורות איכותיות בשטח. לאחר הצגת המחקרים התקיימה שיחה עם גב' ענת משה מדריכת הכלה והשתלבות, מחוז חיפה על התיקון לחוק חינוך המיוחד, ההכלה וההשתלבות במערכת החינוך.

בסיום הכנס חולקו פרסי הצטיינות לסטודנטים ממסלול חנ"מ ע"י דיקנית הסטודנטיות גב' מיכל בלאו. בימים ראשון ושני (יז'-יח' אדר ב') התקיים במכללת שאנן כנס ביכורי מחקר מס' 15 של המסלול לחינוך מיוחד. בכנס הציגו 5 מבוגרי ובוגרות המסלול, מחקרי פעולה שערכו בהתנסות המעשית במסגרות שונות של החינוך המיוחד במחוז חיפה והצפון. במחקרים, הם בחנו את תרומתן של תכניות הוראה ייחודיות ללמידה של התלמידים ובמקביל לגיבוש הזהות המקצועית שלהם כמורים.
את הסטודנטיות והסטודנטים הנחו ד"ר זהבה ביגמן ראש מסלול חנ"מ במכללה וד"ר רונן קספרסקי, מדריך פדגוגי במסלול. נושאי המחקרים עסקו בסוגים שונים של למידה משמעותית כפי שהתרחשה בכיתות של תלמידים מאוכלוסיות שונות ובהתאמה לששת תפקודי לומד שהגדיר משרד החינוך. בין הנושאים: הלמידה בקבוצות בכיתת תלמידים עם הפרעות התנהגות, שילוב המשחק בלמידה של תלמידים עם מוגבלות שכלית, שימוש בסימולציה של משחק קבוצתי ובאייפד לקידום תקשורת בין תלמידים על הרצף האוטיסטי.

דיקנית תואר ראשון ד"ר אסתר כלפון בירכה את הסטודנטים והדגישה את חשיבותו של מחקר הפעולה כחלק מעבודת של המורה החוקר. ראש החוג לחינוך מיוחד ד"ר אורלי קריספל הגדירה את הכנס כנקודת שיא ללימודים במסלול בו מציגות הסטודנטיות את החיבור בין תאוריה למעשה ומוכיחות את הפיכתן מסטודנטיות, למורות איכותיות בשטח.
לאחר הצגת המחקרים התקיימה שיחה עם גב' ענת משה מדריכת הכלה והשתלבות, מחוז חיפה על התיקון לחוק חינוך המיוחד, ההכלה וההשתלבות במערכת החינוך.

בסיום הכנס חולקו פרסי הצטיינות לסטודנטים ממסלול חנ"מ ע"י דיקנית הסטודנטיות גב' מיכל בלאו.

טקס סיום לימודי תואר שני/ ד"ר אסתי טובלי

באחר צהריים נאה התכנסו מאות סבים, סבתות, הורים, בנים, רעיות ובעלים לחגוג עם אהוב ואהובת ליבם את טקס קבלת ההסמכה בתום מסע לימודי ארוך ומעניין.
תלמידי התואר השני צעדו בעקבות תלמידי התואר הראשון בתהלוכה מרשימה, עטופים גלימות וכובעים ומתרגשים נוכח המעמד החשוב.
אנו שמחים לציין שהיתה נוכחות מכובדת של חברי סגל בטקס זה ומקווים שבשנה הבאה כולנו נשתתף בו.
שנמשיך להעמיד דורות של מחנכים ומחנכות שימשיכו לשאת בגאון את הדגל. מדור אל דור.

רגעים של עתה

עליזה בן שושן, מד"פית המסלול לגיל הרך:

לא לחינם אמרו חכמים "אין אדם מתקנא לא בבנו ולא בתלמידו" (סנהדרין ק"ה ע"ב (. כמה נחת ואושר ממלאים את הלב כאשר סטודנטית משתפת אותנו בהצלחות או בדרכי התמודדות שלה במסע המאתגר לקראת התואר הנכסף.
אני חשה שהצלחת הסטודנטיות היא הצלחתי. ישנם מראות שונים להצלחה. יש הצלחות גדולות ויש קטנות .יש הצלחות שנראות לעין בפרק זמן קצר ואחרות אורכות זמן ויש עוד מיני מינים של הצלחות.
זיהיתי בכיתתי מספר סטודנטיות אשר מתקשות בתכנון מערכי פעילות מותאמים לילדי הגן. בשיחה שהתקיימה עם טלי, ניצה ואורנה עלתה ההצעה לקיים עבורן סדנת תגבור. בחרתי לאמץ את הרעיון ולקיים סדנה קבוצתית לטובת קידום של מיומנויות הוראה. הקדשנו לכך יום מלא במכללה. בסדנה יכולתי להבחין מקרוב ביכולותיה של כל משתתפת להפעיל שיקולי דעת לגבי תכנון הפעילות אותה היא בחרה באופן אישי.
במפגש ההדרכה שקיימתי בהמשך אצל אחת המשתתפות היא תיארה בפניי כמה נתרמה מאותה סדנה. היא העריכה כל כך את המאמצים שנעשו למענה. את העובדה שהצלחנו למקד מטרות ולהתרכז בצרכים שעלו בלי להתעלם מתחומי החוזק שלה. אכן, במהלך הצפייה בזמן פעילות בקבוצה קטנה וכן בשיחת משוב שהתקיימה לאחר הפעילות ,הדגישה הסטודנטית את תרומתה המשמעותית של אותה הסדנה. הדברים באו לידי ביטוי הלכה למעשה ועל כך חשתי נחת גדולה.

מי יתן וירבו רגעי הנחת של כל העוסקים במלאכה!

מתניה ריגר, החוג לחנ"מ והיסודי, תכנית בני ישיבות:

1. הזכרתי באחד הקורסים שלימדתי, את פרופ' ראובן פוירשטיין ז"ל ואת האמונה הגדולה שלו ביכולת ההשתנות הקוגניטיבית של כל אדם, גם עם הלקות הקשה ביותר. שבוע לאחר מכן שיתף סטודנט אותי ואת כל הכיתה, בסיפור שהחשיפה לשיטה של פוירשטיין שינתה בו באופן משמעותי את היחס לתלמידים עם קשיים, איתם הוא עובד. הוא סיפר על תלמיד מסוים שכולם התייאשו ממנו גם אותו סטודנט, לאחר ששמע על שיטתו של פוירשטיין זה נטע והצמיח בו כוחות לקדם את אותו תלמיד האמונה הזאת הציתה בו דרכי הוראה יצירתיות והוא הצליח בפעם הראשונה לקדם אותו. הוא הראה לנו בכיתה מערך שיעור מיוחד שהוא פיתח כדי לקדם אותו תלמיד.
2. אני מלמד שיטות בהוראה מתקנת, באחד השיעורים סיפר סטודנט שיש לו תלמיד עם קשיים בקריאה הוא השתמש באחד השיטות שלימדתי, הוא סיפר בהתרגשות איך ראה בפעם הראשונה תלמיד שהתקדם בקריאה לאחר שזמן רב לא ראו התקדמות וחשבו שאין סיכוי לקדמו.

גיל חדש, ראש תבנית אקדמיה ניתה במכון מופ"ת:

ביום חמישי, 30.5 הייתי עד לערב מרגש ומיוחד.
שנה שלמה למדו ילדי הגנים ב"אקדמיה-גן" של מכללת שאנן פיוטים מתקופות שונות בהובלת הסטודנטיות, הגננות המכשירות והמדריכות הפדגוגיות.
מפקחות הגנים היו אף הן בתמונה, ושבוע אחר שבוע שיננו הילדים ושרו שירים ופיוטים מבית אבא מקהילות תימן, מרוקו, ותפוצות אחרות כולל שירה מודרנית ישראלית.

אירוע השיא שהתקיים באולם בקריות בנוכחות כ- 500 ילדי גנים, הוריהם, סבים וסבתות, גננות מכשירות, סטודנטיות, סגל אקדמי של מכללת שאנן ונציגי הפיקוח של שלושה מחוזות, הביא בפני הקהל את זוכת פרס ישראל התזמורת האנדלוסית הישראלית של אשדוד. יחד עם הילדים, שהפליאו בשירתם, התזמורת ניגנה את הפיוטים תוך מתן הסבר בגובה עיניים על מוזיקה, כלי הנגינה ומידע על השירים.
היה ערב מרגש, מרומם לב ומעורר השראה.

יישר כוח למכללת שאנן ולכל מי שלקח חלק בפרויקט חשוב ומשמעותי זה.

רגע של "נחת"... או... רגע משמעותי במיוחד/ ד"ר רחלי שולשטיין

בוקר שגרתי, הפותח שבוע חדש. במסגרת הקורס "חינוך ערכי ורב תרבותי במקורות היהדות" אנו לומדות על מעלת החסד והנתינה, המאפיינת את עם ישראל. כדוגמה, אני מספרת על ההירתמות העצומה של כל רבדי האוכלוסייה מכל רחבי הארץ בעת מבצע "צוק איתן". אני מפרטת כיצד כל אחד תרם את חלקו - יש מי שאירח; יש מי שיזם אירועים על מנת להוציא את הילדים מהמרחבים הממוגנים; יש מי שהתנדב לספר בשטח את החיילים ויש רבים שהביאו מזון ומיני מתיקה לחיילים המאושפזים ולצוותים הרפואיים עד שהאחיות "התחננו" שהציבור יפסיק להביא מרשמלו לבתי-החולים... סטודנטית מצביעה ואני משוכנעת כי לבטח יש בפיה סיפור עסיסי על סיוע שהעניקה לחיילים ולתושבי הדרום בזמן המבצע. אולם, אף אחד לא הכין אותי להמשכו של השיעור, אשר הותיר בי חותם עז.

הסתבר כי בפיה של הסטודנטית היו מילים נוגות וחשיפה קורעת לב.
הסטודנטית בחרה לשתף ולספר על הטרגדיה שלה - אביה, ששירת כאיש קבע בחטיבת הצנחנים, נהרג במהלך המבצע. הסטודנטית תיארה את מערכת היחסים המיוחדת שלה עם אביה וכן סיפרה על אישיותו החמה, הנדיבה והקורנת. הסטודנטיות הוכו בתדהמה ודממה השתררה בכיתה. ניכר כי רובן לא ידעו דבר על כך קודם. בתום השיעור נגשתי אליה וחבקתי אותה. הודיתי לה על הזכות לשמוע מפיה על אודות אביה הי"ד. באותו יום, הייתי נסערת ונרגשת מאד. נפעמתי לגלות אילו סטודנטיות גיבורות מסתובבות במכללתנו; אילו תעצומות נפש מאפיינות אותן.

כך כתבה לי הסטודנטית בדמדומי אותו יום משמעותי, שילווה אותי כל חיי:
ערב טוב המרצה, הרגשתי שהשיעור איתך זה השיעור המתאים ביותר כדי לשתף באבי ז"ל ובמיוחד בהקשר שבו סיפרתי, כי זה באמת הצוואה שאבא שלי השאיר לנו. השיעור ממלא אותי ונותן כוח בכל השיגרה הזו ובמיוחד בתקופה האחרונה שלא כל כך פשוט לי ואני בכל זאת מנסה להמשיך ולהגיע עם כל הכוח שיש. אני מודה לך על הרגישות והאכפתיות, אני לומדת ממך המון ומרגישה זכות ללמוד ולהתחזק ממך. תודה על הכל, מאחלת לך חג חירות שמח!
מעריכה מאוד...

מכל מלמדיי השכלתי ומתלמידותיי יותר מכולם.

מכתב פרידה

מכתב פרידה מהמכללה/ ד"ר רותי (לביאל) עמית

את לימודי האקדמיים התחלתי בבית הספר לרפואה באוניברסיטה העברית בירושלים.
בסיום השנה הרביעית ילדתי את בני הבכור. החלטתי להקדיש יותר זמן למשפחה ועזבתי את ביה"ס לרפואה.
קבלתי תואר ראשון במדעי הרפואה B.Med.Sc, עשיתי הסבה לריפוי בעיסוק וילדתי את בני השני. עבדתי בבית חולים פסיכיאטרי ובמהלך לימודי לתואר שני בחינוך מיוחד וייעוץ ילדתי את שתי בנותיי. במקביל ללימודים הייתי עוזרת הוראה ובהמשך התחלתי לעבוד כמרפאה בעיסוק בגנים טיפוליים בחיפה ובקריות, הקמתי את שירות הריפוי בעיסוק במרכז הלמידה "מאיר" בקרית אתא ועבדתי בגנים שפתיים, טיפוליים ובגן התקשורתי הראשון שהוקם בקרית אתא.

כשהילדים שלי גדלו עשיתי דוקטורט בחינוך מיוחד כשהמחקר שלי עסק ב"מאפיינים של בנות עם קשיי קשב".
בהמשך עברתי לריכוז הריפוי בעיסוק במתי"א זבולון-אשר, נעשיתי מומחית תחום "נכויות פיזיות, מחלות ותסמונות נדירות" - תפקיד הכולל כמה פעמים בשנה צפייה בילדים המשולבים עם סייעות בחינוך הרגיל והדרכת הסייעות, הגננות, המחנכות, המטפלות ממקצועות הבריאות וההורים. במקביל העברתי קורסים בחוג לח"מ במכללת גורדון ואחר כך גם במכללת שאנן. לימדתי במסלולים לח"מ ("בנות" ו "בנים"), לגיל הרך וסמינריון "ליקויי כתיבה" בהשתלמויות. היה לי חשוב מאוד ללמד את הסטודנטיות איך לאתר קשיים בגיל הרך ובבית הספר ולתת להן כלים לקדם את אותם ילדים.
בשאנן הייתי חברה גם בצוות "יחס" לעזרה לסטודנטים עם צרכים מיוחדים ובעיקר הקניתי להם כלים לשיפור ההתארגנות.
אני שמחה מאוד לפגוש בשטח בוגרות ובוגרים שלנו, מכל המסלולים, ולראות איך הן/ם משתמשות/ים בידע שהעברתי אליהן/ם.

השנה יצאתי לשבתון מהמכללה והמשכתי לעבוד במתי"א. בימים שהתפנו לי אני לומדת יידיש, פסיפס, צורפות וקליגרפיה, ואין לי די זמן לכל התחביבים! לכן, בסביבות חנוכה החלטתי לפרוש ואני עושה זאת בלב שקט, כי כבר יש לי מחליפות במכללה.
אני מודה לפרופ' פריש על ההזדמנות שניתנה לי ועל הייעוץ המועיל בתהליך הפרישה, לרגינה על העזרה עם כל המסמכים, לדר' אסתר טוב-לי שאפשרה לי ללמוד בקורס לאבחון יכולת הלמידה (מת"ליות) ולהכיר את דר' זהבה ביגמן, שהזמינה אותי ללמד קורס בנושא "אוטיזם" במכללה וליוותה אותי מאז, ולכל המרצים שעבדתי איתם בצמתים השונים!

אני מאחלת לכולכם המשך עבודה פוריה ומהנה!

מפרי עץ

מדי/ לאה נצרתי

מדבריה של רבקה, הזהירים, שנאמרו בקול רגוע מדי, הבנתי שאילו רק הייתי מנתקת את ה 'מ' מה 'ד' - חיי היו זורמים באופן נכון.

אחת לשבוע עליתי במדרגות המסולסלות אל חדרה עטור השטיח. הייתי מתכווצת לתוך כורסה כתומה בתנוחת מטופלת, מתאמצת לספר לעצמי את עצמי, בשעה שהיא צופה בי במבט חכם ושותקת. למרות שגופי היה מסוגר וברכיי צמודות, פי - דיבר אמת. מילים ומילים פילסו נקיקי זרימה לתיאור אמין של תולדות חיי. מילאתי את החלל. נחשפתי ככל יכולתי.

רבקה, שבמושלמותה הזכירה לי את אמי, הייתה מקשיבה ושותקת, אך בכל פעם שבשצף דיבורי נאמרה המילה - 'מדי' - הייתה מתנערת משלוותה , מזדקפת בכיסאה ואומרת באינטונציה של שאלת מפתח: "מ ד י ?"

בהארה שחזרה ונשנתה במפגשים הבנתי שאילו היו בחיי יותר עניינים המתוארים במילה 'די', הכול היה נכון. הכול היה מושלם! ורק ה 'מ' הזאת שדבקה ב'ד' גרמה לקערת חיי לגלוש ולזלוג על גדותיה, להכתים את המפה, לטפטף על הרצפה - ולבסוף ללכלך את כל הבית.

ניסיתי לתרגל את ה 'די' בכל מעשיי: לעזור "די" להורי, במידה לפנק את ילדיי, בצמצום לבשל לבעלי, לפטפט פחות עם חברתי - די לשמוח עם... לכאוב את... לעשות הכל .. הכל במידה. אבל מה לעשות עם ה 'מ' שחייה בתוכי ולה יש מן משיכה בלתי נשלטת ל 'ד' - בכל אשר אפנה?
ובנוסף לכך אני פונה כנראה למדי הרבה דברים. ה'מ' הדביקה הזאת משתלטת עלי והיא זאת שמעוותת הכול !

נדמה לי שגם מדי האמנתי ברבקה. בסך הכול תפסתי אותה בכל כך הרבה מעידות: שכחה את מות הוולד, שכחה את ספור פציעתו של משה. היא בכלל לא הבינה שאני מדי נואשת וזקוקה לאישור, חום ואהבה.
עם זאת באחד מחלומותיי, חלמתי שאיבדתי דבר בחדרה (גם בערותי מרבה לאבד). בחלומי, בכל מאודה ה-מ התגייסה למעני; קמה מכס מלכותה, השתטחה על השטיח ובידיים מושטות אל מתחת למושבי, (כך ראיתי בברור בחלום) חיפשה עבורי במסירות את האבדה.
מתוך החלום הבנתי שהיא כן מתאמצת וחשבתי בקומי שאולי מדי שפטתי אותה על איפוקה. הרי היא זאת ששפכה את אור התובנה על מום המידה בחיי.

חדר האמנות שלי, למשל, בוודאות עמוס יותר מדי, ומדי הרבה פעמים אני מוסיפה לתוכו עוד ועוד חומרים. אילו רק היה בו - 'די' - הייתי כנראה מתנהלת ביעילות רבה יותר ולא לוחמת בעודפים הקמים עלי כמו שצף המים של שוליית הקוסם. אולי אז הייתי מצליחה בלי להתאמץ מדי - להיות מטפלת - די טובה.

חלפו שנים מאז נפרדתי מרבקה. למתנת פרידה ממנה סרגתי עבורה, באהבה, צעיף מצמר רך. הרגשתי שהשי הזה היה כן במידה, למרות שיצא קצת ארוך ...ה 'מ' הזאת הסוררת, הדביקה, עדיין מהלכת מאחורי כמו צל ומנסה לעקוף אותי בתיאום עם תנועת השמש, אבל אני מזהה אותה וכשהיא שוב לפני ומובילה אותי - אני יודעת.

געגועים לתלתלי הברזל/ הרב אורי מרטון

שכונת פאגי, שבה גרתי עד גיל ארבע, הייתה השכונה האחרונה לפני "חוצלארץ". ולא שבגיל ארבע עברנו דירה; המדינה, היא זו שקצת השתנתה. כי עד המלחמה ההיא, עבר הגבול ממש בקצה הרחוב שלנו.
אחד הדברים שאהבנו לעשות, כילדים, זה לשחק "מסירות" בכדור, ממש ליד הגדר, ואז - 'לא בכוונה' כאילו - להעיף אותו מעליה, לצד השני. לפעמים-לפעמים היו שם, בצד ההוא, ילדים כמונו, רק דוברי ערבית; ברוב הפעמים היה זה דווקא לגיונר ירדני, ש'התנדב' למסור לנו את הכדור בחזרה.
היו להם מדים משונים כאלה. הכי משעשע היה הכובע שהם חבשו לראשם; מין הכלאה של כובע טמבל עם 'קסקט', אבל הפוך: המצחייה מכסה את העורף.. נהנינו לגרום לאחד כזה להתקרב אלינו, להביט בו ככה מקרוב, ולצחוק. אבל הם מעולם לא כעסו. בדרך כלל, אפילו צחקו איתנו יחד.

ואז, יום אחד, פרצה המלחמה.
טוב, זה לא היה ממש בהפתעה. מעט קודם לכן כבר הזהירו אותנו להתרחק מן הגדר. אמרו לנו שהיא רעה, מסוכנת, שלא כדאי להתקרב. ואנחנו נזהרנו, מפוחדים.
אבל כשהתחילו ממש לירות, ראינו שגם המבוגרים מפחדים, וזה קצת הרגיע אותנו. מקלטים לא היו לנו, אז שכבנו מתחת למיטות, וליוונו באוזניים כרויות את השריקות. אחרי זמן-מה של 'אימונים', כבר ידענו לנחש, לפי השריקה, היכן בערך יפול הפגז.
את ההפוגות הקצרות ניצלנו כדי לצאת מן המקלט התת-מיטתי הצפוף, קצת למתוח את השרירים הכואבים.
יום אחד זחל אבא החוצה מתחת למיטה והודיע לנו שאמרו ברדיו שתהיה הפוגה ארוכה, ולכן אנחנו בורחים מהר, ברגל, לבית של סבא. אבא חשב ששם, ב'מאה שערים', ממש ליד 'שער מנדלבאום' - יהיה בטוח יותר עבורנו.

כשיוצא לי, לפעמים, לדבר עם 'תל-אביבים' של אותם הימים, זה תמיד מדהים אותי מחדש. כאילו שהיו כאן שתי מדינות. הם בכלל 'לא הרגישו' את המלחמה. שמעו עליה, אבל לא אותה. ואצלנו - הקרב השתולל במלוא הרעש, כמה מאות מטרים ממפתן הבית.
ירושלים של אותם הימים היתה כולה סמוכה ונושקת לגבול, שחצה אותה לשניים. הבית של סבא שלנו היה גם הוא קרוב לגבול, אבל לא כל-כך כמו שלנו. ובבית של סבא, שם כבר היה "מקלט" ממש בטוח: חדר קטן, פחות משלושה מטרים רבועים (ממש כך!), שכל קירותיו היו מצופים היטב בשקים מלאים חול, כדי שהפגזים ייתקעו בהם ולא בנו.
בצינוק הזה היו סבא וסבתא, דודים ודודות, ילדים ותינוקות. בכל זאת, הם שמחו שהצטרפנו. בחוץ - מהומה, רעש ופיצוצים. בפנים - צפוף ומחניק.

איפה היתה אמא שלי, בכל הזמן הזה? את זה גם אני כמעט ולא יכול לספר.
כי בימים הראשונים של המלחמה, גם אנחנו לא ידענו איפה היא. אתם יכולים לתאר לעצמכם דבר כזה? אבל ככה: לא ידענו.
אמא עבדה במשרד החינוך, במוסררה. הבניין האיטלקי היפהפה הזה היה חלק בלתי נפרד מהגבול עצמו, ושם היתה אמא, בעבודה, כשפרצה המלחמה.

הימים היו אחרים. אי אפשר היה ליצור קשר טלפוני. אפילו לשלוח מברק - כלום!
איך שאנחנו דאגנו!
אבל הנה אתם רואים, שאני כן מצליח לספר על זה. כי בסוף, בלילה השלישי, או הרביעי, היא הופיעה. סיפרה איך אי אפשר היה לצאת מן הבניין, כי מי שהוציא יד או רגל - היווה מטווח לצלפים. (הרבה שנים מאוחר יותר קראתי פעם, שצה"ל ניצל שטח ריק שהיה בחזית הבניין ההוא, והעמיד שם סוללות תותחים. לכן היו הירדנים רגישים לכל תנועה באיזור.) לבסוף היא הצליחה לחמוק משם בכל זאת, וממש רצה בין הכדורים השורקים, כדי לראות אותנו, הילדים הקטנים. מזל שהיא ניחשה שהלכנו לסבא.
איזו התרגשות! כולנו בכינו. אני בכיתי הכי הרבה. ממש כמו ילד קטן שאמא שלו חזרה פתאום.

כשהמלחמה נגמרה, לקח סבא את היד הקטנה שלי, שם אותה בידו שלו, וככה הלכנו לבקר את הכותל המערבי. בדרך הוא סיפר על העיר העתיקה כפי שהוא זוכר אותה, עוד מהימים שהיה גר בה, כשהיה צעיר. כל הזמן דיבר על כך שהוא עושה את אותה הדרך שבה הלך בארבעים-ושמונה, אבל הפעם בכיוון ההפוך. לא ממש הבנתי, אבל ראיתי את ההתרגשות על הפנים שלו, וזה היה מדבק.

ערבים מבוגרים ישבו על מחצלות של קש וספרו שוב ושוב חרוזי שנהב מושחלים על חוטי ארגמן. יכולתי לעמוד שעה ושעתיים, להתבונן בהם עושים את זה. גם הם הביטו בעיניים משתוממות בנו, היהודים, כשבאנו בהמונינו ושטפנו את סמטאות העיר שלהם.
"או, שלום-עליכם חילי!" - קרא פתאום מישהו, מאחורינו. סבא שלי, שמו היה יחיאל, אבל כולם קראו לו ככה, בקיצור של חיבה, "חיל". הוא הסתובב אחורה וקרא מיד: "סלאם עליכום, יא אחמדי!". שניהם לחצו ידיים, בדממה של רגע, ולאחריו פצחו בשיחה מתובלת במלים של ערבית ואידיש; שיחה של ידידות שנקטעה בחתך, מאונס. כל כך מהר הם דיברו, כאילו משלימים שתיקות של תשע-עשרה שנה.

הצבא לא הרשה לנו לחזור הביתה כל כך מהר. אמרו שצריך לבדוק כל מיני דברים. "נפלים" הם קראו לזה ואנחנו, שלא ידענו מה זה בדיוק, שתקנו ביראת כבוד. ככה ישבנו אצל סבא וחיכינו שהחיילים שלנו יסיימו עם הדבר ההוא. כשסוף סוף חזרנו, מצאנו בקירות הבית חריצים גדולים, עמוקים, ששרטו בהם רסיסי הפגזים של הירדנים. מי יודע, אולי ירה אותם חייל שפעם החזיר לנו כדור של "מסירות", מעל לגדר.
הגדר, אגב, כבר לא היתה שם. כמה שחיפשתי, לא הצלחתי למצוא. אפילו סימן לא נשאר. המבוגרים אמרו שיותר טוב ככה, ואנו הילדים לא העזנו להתווכח.
גם הילדים הירדנים נעלמו להם. כל האזור השתנה פתאום. הקיץ נגמר, ואמא הזהירה אותנו שלא נצא החוצה בלי סוודר. בירושלים כבר די קר בספטמבר, במיוחד בערבים.

ולפעמים, ככה, לעצמי, כשאף מבוגר לא רואה... אני לוקח כדור ליד ומשוטט לי, קצת מתגעגע לגדר התיל ההיא, המגולגלת, המתולתלת, וקצת גם לאנשים שהיו בצידה השני.

גננת לחיים/ עליזה בן שושן

את שזורעת מדי יום את זרעי טיפוחייך
משקה במים חיים
ומייצבת הגבעולים
שיצמחו ישר ופניהם מעלה עולים

את...
שמדי בוקר ליבך פונה בתפילה חרישית
נושאת לבורא עולם ענייך
שלא תיפול תקלה מבין ידייך.
שפתייך נושאות בקשה: עשה אותי כלי לשליחותך
הלא אלו הקטנים- הם, הם ילדיך.

את...
רגע לפני כניסתך בין שערי הגן
מניחה בצד את כל טרדות היום
עוטה חיוך רך על פנייך
מכנסת את ליבך לשליחותך
עם עיניים בורקות,
פוסעת פנימה
ועוטה אור יקרות.

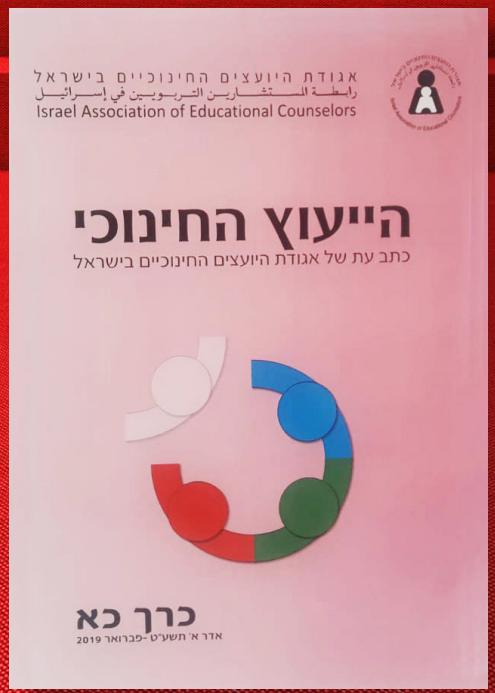
את...
שטורחת ומשקיעה בתכנון פעילויות
שמה לנגד עינייך את העקרונות
לגמישות, הקשבה, ביטוי אישי, בחירה, העצמה, יצירה ועוד.
מכירה בכוחך לקדם יצירתיות
ולהוציא לפועל את כישרונותיו של הבן הרך
שלמענו ובשבילו תעניקי כל שרק תוכלי.

את...
שמאמינה בשינוי
שלא מוותרת על אף אחד מפרחי גנך
שנותנת בכל פעם מחדש מקום לתקן
שסולחת ומחבקת
עוטפת ברוך ובאהבה
את השתיל הרך והמיוחד.

כמה עוצמה בתפקידך
האמיני בשליחותך
זכית!

כן את... את הגננת לחיים.

ALTIJD wat bijzonders bij
Fa. J. SAMUEL PRINS
Manufacturen en Confectie
Opgericht 1880
Rijssensestraat 30 — Tel. 05-86 - 3058
NIVERDAL
ארץ גשרים רבים
בלה רות סמואל טננהולץ

אגודת היועצים החינוכיים בישראל
رابطة المستشارين التربويين في إسرائيل
Israel Association of Educational Counselors
הייעוץ החינוכי
כתב עת של אגודת היועצים החינוכיים בישראל
כרך כא
אדר א' תשע"ט-פברואר 2019

ר' לֵוִי בֶּן גֵּרְשׁוֹם
וּכְרִיסְטוֹפֶר קוֹלוֹמְבּוּס -
גִּלּוּי יַבֶּשֶׁת אֲמֵרִיקָה
ניצה דורי
איורים: יעל לורי

דבר אגודת הסטודנטים

מרצים יקרים, שלום!

ברצוננו לסכם את פעילות האגודה בסמסטר השני.

בסמסטר זה, בנוסף לפעילות השוטפת הכוללת סיוע ומענה לבקשות הסטודנטים תוך שיתוף מלא עם הנהלת המכללה, זכינו:

- לקיים אירוע פורים - 'חתונה' באולם שלמה עם תקליטן חסידי, תפאורה ייחודית, דוכני מזון בסבסוד האגודה ואווירה צעירה וטובה.
- לארח את ד"ר אדווה ביטון לכבוד ימי התקומה ולהתרגש איתה בהרצאתה המרגשת והמחזקת על בתה אדל הי"ד.
- לסייע בכנס 'צוהר ליהדות אתיופיה'.
- לארח דוכני מכירות לרווחת הסטודנטים מדי שבוע, כשההכנסות מתשלום בעלי הדוכנים הן קודש לפעילויות האגודה.

לרגל יום הסטודנט, האגודה ארגנה הופעה חגיגית של הזמר אהרן רזאל במכללה.
הסטודנטים, הסטודנטיות וסגל המכללה נהנו מהופעתו היוצאת מן הכלל של רזאל ויצאו באווירה מרוממת עם טעם של עוד.בין לבין הסטודנטים קיבלו מזכרת מהאירוע המשמח בדמות צילומי מגנטים חופשיים והסתובבו ורכשו מוצרים ביריד דוכני המכירות.
בנוסף לכך, האגודה סבסדה דוכני מזון מוזלים לרווחת הסטודנטים לפני ואחרי המופע.
בסיום המופע, הוכרזו הזוכים בתחרות הצילום של הסטודנטים והתמונות הזוכות זיכו את בעליהן במלגת מטעם האגודה. האווירה החגיגית הורגשה היטב בכל רחבי הקמפוס ותגובות הסטודנטים היו נלהבות.

אנו רוצים לנצל את ההזדמנות ולהודות על הסיוע הרב של כלל עובדי המכללה שתרמו לכך שהשנה תהיה פוריה בצורה יוצאת מן הרגיל,על ההבנה והאמפתיה שלכם המרצים,ועל האוזן הקשבת והאכפתיות מהנהלת המכללה
ובראשם נשיא המכללה, פרופ' יחיאל פריש.

תודה רבה,
וחופשה נעימה ובטוחה לכולם,
אגודת הסטודנטים והסטודנטיות שאנן.

מילת סיום

צוות יקר,

ברכת כהנים נשמעת אלפי פעמים ביום בכל רחבי העולם גם בתפילה וגם מדי ליל שבת כאשר הורים שמים את ידיהם על ראשי הילדים ומברכים אותם בפסוקים העתיקים האלה:

כֹּה תְבָרֲכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמוֹר לָהֶם:
יְבָרֶכְךָ ה' וְיִשְׁמְרֶךָ:
יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ:
יִשָּׂא ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:
וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרֲכֵם: (במדבר ו כג-כז)

הילדים גדלים מיום ליום עם המילים האלה השומרות עליהם באור, בחן ובשלום. הברכה עוברת מלשון רבים ללשון יחיד ולפי פרשנותה של נחמה לייבוביץ המעבר מעיד על כך שהאל מברך כל אחד ואחד מאיתנו באופן אישי ומכאן, מוסיפה לייבוביץ, אנו למדים, שבמקום שבו שניים נפתחים זה לזה, נושאים זה לזה את פניהם ואת נפשם, נפתחים כדי לברך ולהתברך ושומרים זה על זה, הברכה תישאר שרויה עליהם וביניהם.

מאחלות שנהיה תמיד צוות מגובש ומלוכד - נפתחים זה לזה, נושאים זה לזה פנים ושומרים זה על זה, כדברי פרשנות הברכה!

שלכם ובשבילכם,
טלי ועיבה

